EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 14.4.2010
KOM(2010)143 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

O UPLATŇOVANÍ A ÚČINNOSTI SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2003/35/ES Z 26. MÁJA 2003, KTOROU SA USTANOVUJE ÚČASŤ VEREJNOSTI PRI NAVRHOVANÍ URČITÝCH PLÁNOV A PROGRAMOV TÝKAJÚCICH SA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, A KTOROU SA MENIA A DOPĹŇAJÚ S OHĽADOM NA ÚČASŤ VEREJNOSTI A PRÍSTUP K SPRAVODLIVOSTI SMERNICE RADY 85/337/EHS A 96/61/ES

1. ÚVOD

Túto správu vypracovala Komisia na základe článku 5 smernice 2003/35/ES (ďalej len „smernica“). Cieľom tejto smernice bolo prispieť k plneniu záväzkov vyplývajúcich z Aarhuského dohovoru z 25. júna 1998[1], najmä pokiaľ ide o j články 6, 7 a 9 ods. 2 a 4.

V článku 5 sa uvádza: *„Do 25. júna 2009 zašle Komisia Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní a účinnosti tejto smernice. S ohľadom na ďalšiu integráciu požiadaviek ochrany životného prostredia, v súlade s článkom 6 zmluvy a so zreteľom na skúsenosti získané pri uplatňovaní tejto smernice v členských štátoch, budú túto správu sprevádzať návrhy na zmenu a doplnenie tejto smernice, ak to bude vhodné. Komisia zváži najmä možnosť rozšírenia rozsahu pôsobnosti tejto smernice na iné plány a programy týkajúce sa životného prostredia.“*

Je potrebné uviesť, že článkom 3 smernice sa zmenila a doplnila smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA). Smernica o EIA bola podrobená dôkladnej analýze vrátane aspektov, na ktoré sa vzťahuje smernica 2003/35/ES, ktorej výsledky viedli k vypracovaniu správy z 23. júla 2009[2]. Okrem toho bol článok 4 smernice, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 96/61/ES[3] o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (IPKZ), pri jej kodifikácii formálne zrušený. Toto zrušenie je formálne v tom zmysle, že ustanovenia článku 4 a prílohy II boli začlenené bezo zmien a doplnení do kodifikovanej smernice. Svojím rozhodnutím z 2. marca 2006[4] zaviedla Komisia dotazník o IPKZ týkajúci sa skúseností za obdobie 1. 1. 2006 až 31. 12. 2008 zahrňujúci aj aspekty, na ktoré sa vzťahuje smernica. Súvisiaca správa bude predložená ostatným inštitúciám podľa článku 17 ods. 3 smernice 2008/1/ES.

Vzhľadom na túto situáciu sa Komisia domnievala, že táto správa by sa mala obmedzovať iba na prieskum uplatňovania a účinnosti článku 2, keďže aspekty týkajúce sa EIA boli preskúmané v správe z 23. júla 2009[5] a aspekty týkajúce sa IPKZ budú preskúmané v budúcej správe. V rámci tejto správy sa preskúmavajú aj otázky týkajúce sa nutnosti alebo vhodnosti predkladania návrhov na zmenu a doplnenie a možnosti rozšíriť uplatňovanie smernice na iné plány a programy, než tie, ktoré sú uvedené v prílohe I.

---

1 Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia. Na základe rozhodnutia Rady zo 17. 2. 2005 (2005/370/ES), Ú. v. EÚ L 124, 17.05.2005, je EÚ zmluvnou stranou tohto dohovoru od 17. 5. 2005.

2 Správa Komisie o uplatňovaní a účinnosti smernice o EIA, KOM(2009) 378 z 23. 7. 2009.

3 Smernica 2008/1/ES z 15. 1. 2008 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (kodifikované znenie), Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2008.

4 Rozhodnutie Komisie z 2. marca 2006, ktorým sa zavádza dotazník vyplývajúci zo smernice Rady 96/61/ES (2006/194/ES), Ú. v. EÚ L 70, 9.3.2006, s. 65.

5 Tieto body správy z 23. 7. 2009 sa týkajú účasti verejnosti na EIA, a to článok 3 smernice 2003/35/ES: oddiely 2.2 a 3.3 a príloha 2.

2. ROZSAH PÔSOBNOSTI SMERNICE, NA KTORÝ SA VZŤAHUJE TÁTO SPRÁVA, A TO ČLÁNKU 2 TÝKAJÚCEHO SA URČITÝCH PLÁNOV A PROGRAMOV SÚVISIACICH SO ŽIVOTNÝM PROSTREDÍM

Cieľom článku 2 smernice je nadobudnutie úplnej platnosti článku 7 Aarhuského dohovoru. Predovšetkým sa v ňom uvádza, že *„členské štáty zaistia, aby verejnosť dostala včasné a účinné príležitosti zúčastniť sa prípravy a zmeny alebo revízie plánov alebo programov, ktorých vytvorenie sa vyžaduje v predpisoch uvedených v prílohe I.“* Podľa odsekov 4 a 5 článku 2 sa ním ustanovené pravidlá nevzťahujú na plány ani na programy vytvorené na jediný účel, ktorým je národná obrana alebo ktoré sa prijímajú v prípade civilných ohrození (odsek 4), ani na plány a programy uvedené v prílohe I, pri ktorých sa uskutočňuje účasť verejnosti podľa smernice 2001/42/ES alebo podľa smernice 2000/60/ES (odsek 5).

S výhradou uvedených výnimiek sa podľa prílohy I smernice v znení z roku 2003 článok 2 vzťahoval na plány a programy uvedené v:

– článku 7 ods. 1 smernice 75/442/EHS o odpadoch;

– článku 6 smernice 91/157/EHS o batériách a akumulátoroch, ktoré obsahujú určité nebezpečné látky;

– článku 5 ods. 1 smernice Rady 91/676/EHS o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov;

– článku 6 ods. 1 smernice 91/689/EHS o nebezpečnom odpade;

– článku 14 smernice 94/62/EHS o obaloch a odpadoch z obalov;

– článku 8 ods. 1 smernice 96/62/ES o posudzovaní a riadení kvality okolitého ovzdušia.

Na jednej strane však boli v záujme jasnosti a racionalizácie určité akty kodifikované a na druhej strane boli určité smernice upravené s cieľom zvýšenia ochrany životného prostredia.

Z dôvodu legislatívnych zmien ide o tieto plány a programy, na ktoré sa vzťahuje alebo bude vzťahovať článok 2 smernice:

– od 12. 12. 2010 programy odpadového hospodárstva uvedené v článku 28 smernice 2008/98/ES[6], keďže podľa jej článku 41 budú smernice 2006/12/ES (ktorou sa kodifikuje smernica 75/442/EHS) a 91/689/EHS skutočne zrušené až od tohto dátumu; dovtedy sa plány uvedené v článku 7 smernice 2006/12/ES a v článku 6 smernice 91/689/EHS riadia ich ustanoveniami;

– akčné programy uvedené v článku 5 ods. 1 smernice Rady 91/676/EHS o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov;

---

[6] Smernica 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc, Ú v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3. V odôvodnení 40 sa výslovne uvádza účasť verejnosti, ktorá sa vyžaduje v smernici 2003/35/ES.

– od 11. 6. 2010 plány kvality ovzdušia uvedené v článku 23 smernice 2008/50/ES[7], keďže podľa jej článku 31 bude smernica 96/62/ES skutočne zrušená až od tohto dátumu; dovtedy sa plány uvedené v článku 8 ods. 3 smernice 96/62/ES riadia touto smernicou;

Pokiaľ ide o programy odpadového hospodárstva uvedené v článku 14 smernice 94/62/ES[8], so zreteľom na to, že „*osobitnú kapitolu o hospodárení s obalmi a odpadmi z obalov vrátane opatrení urobených podľa článkov 4 a 5“* treba zahrnúť do programov odpadového hospodárstva, ktoré sa majú vypracovať podľa článku 7 smernice 75/442/EHS (v súčasnosti 2006/12/ES) a ktoré sa nahradia od 12. 12. 2010 programami uvedenými v článku 28 smernice 2008/98/ES, účasť verejnosti sa v prípade tejto kapitoly zabezpečuje v rámci týchto programov.

Na rozdiel od článku 6 smernice 91/157/EHS, v ktorom sú výslovne uvedené programy, ktoré majú vypracovať členské štáty, smernica 2006/66/ES[9], ktorou sa zrušuje táto smernica s účinnosťou od 26. septembra 2008, obsahuje inú stratégiu na dosahovanie stanovených cieľov, a to dobrovoľné dohody medzi príslušnými orgánmi a dotknutými hospodárskymi subjektmi (článok 27). Členské štáty sú povinné vykonať príslušné ustanovenia pomocou právnych predpisov, regulačných alebo správnych opatrení iba v prípade nedodržania dohôd. Programy, ktoré boli pôvodne ustanovené smernicou 91/157/EHS, preto zanikli.

3. INFORMÁCIE NA ZÁKLADE ZÍSKANÝCH SKÚSENOSTÍ

Informácie o uplatňovaní článku 2 vychádzajú zo skúseností samotnej Komisie, ako aj zo správ vyžiadaných od členských štátov[10], napriek tomu, že tieto správy sa v smernici neuvádzajú.

- *Transpozícia smernice, a najmä jej článku 2*

V čase prijímania tejto správy transponovali všetky členské štáty, ktoré odpovedali Komisii, do vnútroštátnych právnych predpisov – a v niektorých prípadoch aj na regionálnej úrovni (Belgicko a Rakúsko) – smernicu, a najmä jej článok 2. Niektoré členské štáty ako Francúzsko, Česká republika a Belgicko transponovali prijatím aktov transponujúcich smernicu 2001/42/ES[11], ktorá je známa ako smernica o strategickom environmentálnom posudzovaní (SEP), prinajmenšom aspoň časť článku 2. Okrem toho zo siedmych členských

---

7 Smernica 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia, Ú. v. EÚ L 152, 11.6.2008, s. 1.

8 Smernica 94/62/ES o obaloch a odpadoch z obalov, zmenená a doplnená nariadením (ES) č. 1882/2003, smernicami 2004/12/ES a 2005/50/ES a naposledy nariadením (ES) č. 219/2009.

9 Smernica 2006/66/ES zo 6. septembra 2006 o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch, ktorou sa zrušuje smernica 91/157/EHS, Ú v. EÚ L 266, 26.9.2006. Podľa jej článku 28 bola smernica 91/157/EHS zrušená s účinnosťou od 26. septembra 2008.

10 Na rozdiel od smernice 2003/4/ES, ktorej cieľom je prispôsobenie právnych predpisov Spoločenstva Aarhuskému dohovoru z hľadiska prístupu verejnosti k informáciám o životnom prostredí, táto smernica výslovne neustanovuje povinnosť členských štátov predkladať Komisii správy o skúsenostiach získaných pri jej uplatňovaní. Komisia však považovala za potrebné mať k dispozícii ich informácie a hodnotenia. Komisia preto listom z 29. júla 2008 požiadala členské štáty, aby jej predložili svoje pripomienky na základe usmernenia. Odpovedalo dvadsať členských štátov, niektoré z nich značne po uplynutí lehoty stanovenej na 14. novembra 2008. Svoj príspevok nezaslalo sedem členských štátov. Ide o Fínsko, Írsko, Luxembursko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko a Taliansko.

11 Smernica 2001/42/ES z 27. 6. 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie, Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30.

štátov, ktoré Komisii neodpovedali, iba Írsko ešte úplne netransponovalo smernicu do svojho právneho poriadku[12]. Toto však neplatí pre článok 2.

Preto možno konštatovať, že všetky členské štáty prijali potrebné opatrenia na transponovanie článku 2 do svojho právneho poriadku.

- *Skúsenosti Komisie získané pri uplatňovaní článku 2*

V dôsledku legislatívnych úprav po prijatí smernice[13] sa plány a programy týkali a od konca roku 2010 sa budú týkať najmä programov odpadového hospodárstva a plánov kvality ovzdušia. Z hľadiska ich charakteru a rozsahu by konkrétne smernica o SEP mohla predstavovať nástroj, ktorý je z hľadiska riešenia týchto aspektov (vrátane aspektu účasti verejnosti) vhodnejší ako článok 2. Okrem toho sa v článku 6 smernice o SEP ustanovuje účasť verejnosti v rozsahu porovnateľnom s článkom 2 smernice. Takéto úvahy vyplývajú aj zo skúseností niektorých členských štátov. V tejto fáze však ide iba o trend a len budúcnosť ukáže, či sa potvrdí a začne všeobecne uplatňovať.

Vzťah medzi akčnými programami na ochranu vôd pred znečistením dusičnanmi a smernicou o SEP, najmä jej článkom 3, sa pokúšala vyjasniť štátna rada Belgicka[14] prostredníctvom dvoch žiadostí o prejudiciálny výklad s rovnakým obsahom. Tieto veci týkajúce sa programu hospodárenia s dusíkom prijatým Valónskym regiónom rozhodnutím z 15. februára 2007 preskúmaval v čase prijímania tejto správy ešte Súdny dvor.

Informácie Komisie doplnili aj správy vyžiadané od všetkých členských štátov. Príspevky dvadsiatich členských štátov, ktoré Komisii odpovedali, sa zakladali na usmerneniach priložených k listu Komisie z 29. júla 2008. Úroveň informácií a množstvo údajov v jednotlivých príspevkoch sa od seba výrazne odlišujú. Pri ich analýze sa Komisia riadila štruktúrou uvedených usmernení. Okrem toho zohľadňovala kontakty s národnými expertmi, ako aj mimovládnymi organizáciami zo siedmich členských štátov, ktoré nezaslali žiadnu odpoveď. Pripomienky členských štátov, ktoré odpovedali na list Komisie, sa v podstate nelíšili od informácií, ktoré Komisia získala od siedmich štátov, ktoré jej neodpovedali.

Treba zdôrazniť dva aspekty skúseností získaných na úrovni členských štátov: pozitívne a negatívne vplyvy uplatňovania smernice a jej účinného využívania.

– *Pozitívne a negatívne vplyvy uplatňovania smernice*

Mnohé členské štáty uviedli, že vďaka pravidlám súvisiacim s účasťou verejnosti sa úroveň informácií získaných od verejnosti v súvislosti s otázkami životného prostredia vrátane plánov a programov značne zvýšila. Dá sa pozorovať aj to, že úradníci zodpovední za navrhovanie plánov a programov, ako aj politických orgánov zodpovedných za ich prijímanie, si vo väčšej miere uvedomujú, že pred ich schválením je potrebné požiadať verejnosť o stanovisko. V prípade miestnych orgánov je však potrebné v tejto veci ešte vyvinúť úsilie.

Vďaka zlepšeniu informovanosti o príslušných otázkach a rizikách uľahčili verejné konzultácie realizáciu prijatých opatrení a vytvorili v príslušných inštitúciách atmosféru lepšej dôvery. V niektorých prípadoch viedli pripomienky verejnosti k úpravám pôvodných riešení a k odstráneniu alebo zmierneniu aspektov, ktoré vyvolávali obavy príslušného obyvateľstva. V

---

12 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. 7. 2009 vo veci C-427/07.

13 Analýza týchto úprava sa nachádza v oddiele 2.

14 Spojené veci C-105/09 a C-110/09, neuzavreté.

niektorých prípadoch mohli verejné orgány získať vďaka konzultáciám informácie o oblastiach vykonávania akcií, ktoré verejnosť považovala za najdôležitejšie, a mohli ich zohľadniť pri opätovnom stanovovaní priorít.

Z niektorých pripomienok vyplynulo, že účasť jednotlivcov, ktorí nie sú členmi žiadneho združenia, je obmedzenejšia, dokonca aj na vypracovávaní strategických dokumentov[15]. Mohlo by to súvisieť s tým, že podľa jedného z príspevkov *„väčšina verejnosti“* ešte nevie o tom, že sa môže zúčastňovať na konzultáciách. Vo viacerých členských štátoch boli zaznamenané snahy o informovanie verejnosti o jej právach a o čo najväčšie spropagovanie (v prípade potreby aj pomocou miestnych médií) konzultácií, ktoré budú prebiehať v nasledujúcich týždňoch.

Niektoré príspevky potvrdili, že organizácia konzultácie znamená poskytnúť primerané finančné a ľudské zdroje, napríklad na analýzu pripomienok verejnosti.

V niekoľkých členských štátoch platili už dávno pred smernicou právne predpisy týkajúce sa verejných konzultácií, takže smernica nemala žiaden výrazný vplyv, ani nespôsobila žiadne veľké zmeny, aspoň pokiaľ ide o plány a programy. V každom prípade sa prostredníctvom smernice jednoznačne kladne uznalo právo verejnosti na účasť na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia a v určitých prípadoch sa aj posilnilo.

V rôznej miere sa v doručených príspevkoch zdôrazňujú aspekty, ktoré sa považujú za menej pozitívne. Zistilo sa, že:

– v určitých prípadoch verejnosť žiadala orgány o informácie, údaje alebo dokumenty, ktoré nesúviseli s prebiehajúcou konzultáciou;

– vo viacerých prípadoch je zložité primerane posúdiť vyjadrené názory v dôsledku nedostatku príslušnej dokumentácie, o ktorú by sa mohli oprieť;

– čo sa týka plánov veľkého rozsahu (v tomto prípade programov odpadového hospodárstva na vnútroštátnej úrovni v dvoch členských štátoch) spôsobila účasť verejnosti v jednom prípade značné pracovné zaťaženie a problémy pri hľadaní riešení prijateľných pre všetkých alebo väčšinu príslušných aktérov, takže schválenie programu sa značne oneskorilo; v druhom prípade dodatočné oneskorenia v dôsledku účasti verejnosti spôsobili, že niektoré údaje už neboli aktuálne. Tieto dva prípady sa však nedajú považovať za bežné.

- *Účinné uplatňovanie článku 2*

Vo všeobecnosti sa potvrdilo, že sa článok 2 uplatňuje veľmi obmedzene. Mohlo by sa to vysvetľovať relatívne krátkym obdobím medzi konečným dátumom transpozície (25. jún 2005) a dátumom vyhradeným na vyhodnotenie skúseností členských štátov (31. máj 2008). Iné vysvetlenie, ktoré uvádzajú niektoré členské štáty, spočíva v tom, že konzultácie uvedené v článku 2 prebiehajú v širšom rámci smernice 2001/42/ES.

V príspevkoch sa neuvádzajú nijaké výrazné konkrétne problémy (s výkladom alebo iné).

---

[15] V jednom príspevku sa v tejto súvislosti uvádza: *„Osoby, ktoré odpovedajú, sú ľudia, ktorí sú už najviac informovaní o otázkach týkajúcich sa životného prostredia. V snahe vyriešiť túto situáciu sa región hlavného mesta Bruselu preto čo možno najviac snažil okrem verejnej ankety zrealizovať aj osobitnú sondáž v rámci reprezentatívnej vzorky populácie.“*

Pokiaľ ide o ďalšie otázky súvisiace s uplatňovaním, boli uvedené tieto aspekty:

– s cieľom čo najširšej a najaktívnejšej účasti by sa okrem uverejňovania v úradných vestníkoch a tlači malo aktívne komunikovať (napríklad prostredníctvom stretnutí, listov, seminárov) s verejnými a súkromnými združeniami, ktoré by o to mohli mať záujem;

– verejnosť by mala byť informovaná o prijatí alebo zamietnutí vyjadrených názorov a o dôvodoch ich prijatia alebo zamietnutia predtým, než sa prijme záverečné rozhodnutie; na tento účel sa v príspevku jedného členského štátu uvádza návrh na zmenu a doplnenie článku 2 ods. 2 písm. c) a d).

– účasť na konzultáciách môže byť ovplyvnená tým, že verejnosť nevie, ako sa zohľadňujú jej odpovede pri záverečnom rozhodovaní, alebo má pocit, že sa jej odpovede v skutočnosti neberú do úvahy.

4. HODNOTENIE KOMISIE

- *Účinnosť článku 2*

Komisia sa vo všeobecnosti domnieva, že sa vďaka článku 2

– rozhodovací proces stal transparentnejším a že prispel k vytvoreniu atmosféry konštruktívnejších vzťahov a dôvery medzi príslušnými orgánmi a občianskou spoločnosťou;

– zohľadňujú prijaté rozhodnutia vo väčšej miere potreby a obavy väčšej časti populácie, a tak sa uľahčuje prijateľnosť a realizácia plánov a programov;

– na regionálnej a miestnej úrovni zvýšila informovanosť spoločnosti o problémoch týkajúcich sa životného prostredia a prehĺbil záujem o ne v rámci dotknutých špecifických tematických okruhov (najmä odpadového hospodárstva a kvality vody); prejudiciálne konanie pred Súdnym dvorom týkajúce sa akčného programu Valónska na ochranu vôd pred znečistením dusičnanmi je toho príznačným príkladom.

Účasť verejnosti samozrejme znamená vykonanie následných zmien príslušnými orgánmi, vzhľadom na to, že pri rozhodovaní sa musí v dostatočnom predstihu zohľadňovať potreba účinnej konzultácie s verejnosťou. Preto treba vyčleniť primerané finančné a ľudské zdroje.

Vecou členských štátov je zistiť, kedy je najvhodnejšie začať konzultácie, aby sa konali *„keď sú prípustné ešte všetky možnosti a riešenia“* (ako si to vyžaduje článok 6 ods. 4 Aarhuského dohovoru, na ktorý sa odvoláva jeho článok 7) a preskúmať zabezpečenie ich účinnosti. V tejto súvislosti Komisia konštatuje, že členské štáty zabezpečujú, aby bola verejnosť skutočne informovaná o začiatku konzultácií, najmä jej zainteresovaná časť. Vývoj, ktorý nasleduje, netvorí v skutočnosti iba uverejňovanie v úradných vestníkoch, ale spája sa s informovaním prostredníctvom médií (tlače alebo rozhlasu), oznamovania plagátmi v príslušných obciach a správ na webových stránkach príslušných orgánov. Vecou členských štátov je rozhodnúť, či – ako sa navrhuje v jednom z príspevkov – sa ešte aktívnejšia komunikácia, ktorú tvoria individuálne listy, stretnutia alebo informačné semináre učené pre verejné alebo súkromné združenia, ktoré by o to mohli mať záujem, ukáže ako potrebná alebo vhodná. Komisia ďalej konštatuje, že aktívnejšia komunikácia by mohla byť užitočná pri zvyšovaní účasti občanov a mimovládnych organizácií na konzultáciách.

Bolo uvedené, že veľká časť občianskej spoločnosti sa ešte nezúčastňuje na konzultáciách, aj keď po prijatí záverečného rozhodnutia vyjadruje svoje výhrady. Mohlo by to čiastočne závisieť od toho, že verejnosť nevie, ako sa zohľadňujú jej odpovede pri záverečnom rozhodovaní. Vzhľadom na to Komisia nabáda členské štáty, aby čo najzrozumiteľnejšie vysvetlili dôvody, ktoré ich viedli k úplnému alebo čiastočnému zamietnutiu určitých návrhov. Náležité spätné informovanie by mohlo byť jedným z účinných kľúčov k zabezpečovaniu účasti verejnosti a vytváraniu atmosféry väčšej dôvery. V tejto fáze sa nepovažuje za potrebné, aby sa článok 2 ods. písm. c) a d) menil a dopĺňal, ako sa navrhuje v jednom z príspevkov.

Komisia si je vedomá, že konzultácie môžu mať za následok predĺženie, niekedy značné, lehôt plánovaných na konečné prijatie plánov alebo programov. Toto predĺženie nevyzerá byť spôsobené ani tak prieťahmi v rámci konzultácií, ale skôr charakterom plánovaných projektov, najmä ak sú príčinou sporov alebo obáv občianskej spoločnosti. Náležité verejné konzultácie už vo fáze plánovania zvyšujú možnosť prijatia plánu spoločnosťou a zabraňujú vzniku neskorších prekážok, akými sú súdne konania, alebo ho obmedzujú, a tak uľahčujú jeho realizáciu. Pozitívne aspekty vyplývajúce z účasti verejnosti by preto mali prevažovať. Tento aspekt predlžovania lehôt sa objavil viac-menej priamo vo viacerých príspevkoch a zdá sa byť aspektom, na ktorý sa bude musieť v budúcnosti upriamiť väčšia pozornosť. Viac skúseností získaných počas uplatňovania smernice by mohlo umožniť nájsť konkrétne riešenia zabezpečujúce lepšiu rovnováhu medzi účasťou verejnosti a oprávneným záujmom o účinnosť.

Bude potrebné, aby členské štáty pokračovali v úsilí o informovanie verejnosti, pokiaľ ide o práva a záruky vyplývajúce zo smernice, na akejkoľvek úrovni, ktorá sa bude považovať za vhodnú so zreteľom na štruktúru a tradície každej krajiny. Odhodlanie na to sa dá badať vo viacerých príspevkoch. Táto úloha však nenáleží iba členským štátom. Mimovládne organizácie k tomu môžu účinne prispievať ako informačné centrá.

- *Návrhy zmien a doplnení*

Vzhľadom na nedostatočné skúsenosti získané v súvislosti s článkom 2 sa nepovažuje za vhodné, aby sa v tejto fáze navrhovali zmeny a doplnenia.

Komisia vyjadrila prostredníctvom uvedených pripomienok určité úvahy, ktoré by mohli prispieť k zvýšeniu účinnosti smernice. Vzhľadom na to, že presné podmienky účasti verejnosti musí stanoviť každý členský štát samostatne so zreteľom na jeho štruktúru a tradície, je vecou členských štátov rozhodnúť, či sa takéto úvahy dajú uplatňovať aj v ich krajine, či sa budú dať realizovať a v prípade, že áno, akým spôsobom.

Praktické uplatňovanie článku 2 v členských štátoch a praktické riešenia na zmiernenie určitých faktorov považovaných za menej pozitívne by mohli v budúcnosti viesť k potrebe alebo príležitosti na prijatie zmien a doplnení.

- *Rozšírenie rozsahu pôsobnosti článku 2 na plány alebo programy, ktoré nie sú uvedené v prílohe I*

Takéto rozšírenie nepovažuje nijaký členský štát za potrebné alebo vhodné. Niektoré členské štáty naopak uviedli, že skôr, než sa začne plánovať zahrnutie iných plánov a programov do rozsahu pôsobnosti článku 2, by bolo potrebné mať jasnú predstavu o rozsahu zoznamu plánov a programov spadajúcich do pôsobnosti smernice 2001/42/ES. Inými slovami, v

niektorých príspevkoch sa požadovalo dôkladné zváženie vzťahu medzi článkom 2 a smernicou 2001/42/ES. V jednom z príspevkov sa dodáva, že pri prijímaní smernice 2003/35/ES bol zoznam plánov a programov v prílohe I vypracovaný podrobne, pretože účasť verejnosti na nových plánoch a programoch by sa mala podľa Aarhuského dohovoru riadiť novými osobitnými nástrojmi. Táto úvaha sa očividne zakladá na odôvodnení č. 10 tejto smernice.

Komisia uznáva, že vo viacerých prípadoch by mohla jedna a tá istá situácia podliehať dvom nástrojom, pričom by k tomuto mohlo častejšie dochádzať v prípade odpadu, najmä v rámci budúcich programov uvedených v článku 28 smernice 2008/98. Sám zákonodarca Spoločenstva postrehol možné kolidovanie do takej miery, že odsekom 5 oslobodil od uplatňovania článku 2 v prípade, ak je účasť verejnosti zabezpečená už na základe smernice 2001/42/ES. Okrem toho budúci rozsudok Súdneho dvora vo veci vzťahu medzi akčnými programami na ochranu vôd pred znečistením dusičnanmi a smernicou EHS bude prvoradým prvkom analýzy tejto problematiky.

Okrem toho sa v príručke o uplatňovaní Aarhuského dohovoru uvádza[16]: *„Jednou z možností uplatňovania článku 7 ... je teda určiť vhodné postupy týkajúce sa účasti verejnosti v rámci strategických environmentálnych posudzovaní (SEP). SEP umožňujú štátnym orgánom zohľadniť vplyvy na životné prostredie pri príprave plánov, programov a politík. Preto je to jedna z možných metód, ktorá by vyhovovala naraz obom častiam článku 7, t. j. ustanoveniam vzťahujúcim sa na účasť verejnosti na vypracovávaní plánov a programov a ustanoveniu vzťahujúcom sa na účasť verejnosti na príprave politík“*.

Komisia predložila správu o uplatňovaní a účinnosti smernice 2001/42/ES, t. j. smernice o SEP[17]**.** Zaväzuje sa vykonať túto analýzu, či už v rámci prípadných prác iných inštitúcií, ktoré vyplynú z posúdenia tejto správy, alebo v rámci osobitných prác. Jej závery budú náležite oznámené ostatným inštitúciám a v prípade potreby k nim budú priložené príslušné návrhy.

Z toho vyplýva, že akýkoľvek návrh na rozšírenie rozsahu pôsobnosti článku 2 by bol v tejto fáze unáhlený.

---

16 Príručka o uplatňovaní, OSN, New York a Ženeva, 2000. Nejde o oficiálny výklad dohovoru.

17 Správa Komisie o uplatňovaní a účinnosti smernice o strategickom environmentálnom posudzovaní, KOM(2009) 469, 14.9.2009.

5. ZÁVER

Napriek tomu, že uplatňovanie článku 2 smernice sa v priebehu troch rokov po uplynutí lehoty na transpozíciu členskými štátmi (25. jún 2005) výrazne obmedzovalo na úroveň jednotlivých členských štátov, mal tento článok za následok, že právo verejnosti na účasť na rozhodovacom procese týkajúcom sa plánov a programov bolo jednotne pozitívne uznané v právnych predpisoch členských štátoch. Toto podnietilo záujem verejnosti o problémy v oblasti životného prostredia, pričom sa v tejto súvislosti začal – prinajmenšom medzi osobami alebo orgánmi, ktoré sú o tejto problematike najlepšie informované – častejšie spomínať udržateľný rozvoj. Treba pokračovať v doterajšom úsilí s cieľom rozšíriť vedomosti verejnosti o jej právach a dosiahnuť reálnu účasť čo najväčšieho počtu ľudí na konzultáciách. Bude vecou jednotlivých členských štátov, aby si vzhľadom na svoje osobitosti a tradície vybral na dosiahnutie svojich cieľov čo najvhodnejšie prostriedky. Budú sa musieť postarať aj o vyčlenenie ľudských a finančných zdrojov, ktoré sú potrebné na účinné uplatňovanie tohto článku.

Vzhľadom na tento stav Komisia nepovažuje za vhodné navrhnúť zmeny a doplnenia alebo rozšíriť pôsobnosť článku 2 na plány a programy, na ktoré sa v súčasnosti nevzťahuje. Naopak, vzhľadom na vzťahy, ktoré by mohli existovať medzi týmto článkom a smernicou 2001/42/ES, Komisia oba nástroje podľa odporúčaní niektorých členských štátov zváži a výsledky predloží včas ostatným inštitúciám.